

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
FACULTATEA DE DREPT
DEPARTAMENTUL DREPT PRIVAT

Cu titlu de manuscris
CZU 347.447.9(043.2)

BELIBAN-RAȚOI LUDMILA

EFECTELE CONTRACTULUI FAȚĂ DE TERȚI

Specialitatea: 553.01 – drept civil

REZUMAT

Autor:	Beliban-Rațoi Ludmila
Conducător științific:	Băieșu Sergiu, Doctor în drept, profesor univ.
Comisia de îndrumare:	Cazac Octavian, Doctor în drept, conf. univ Tabuncic Tatiana Doctor în drept, conf. univ Mîțu Gheorghe Doctor în drept, conf. univ

CHIȘINĂU 2021

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale Științe Juridice, Universitatea de Stat din Moldova

Autor:

_____ **BELIBAN-RAȚOI Ludmila**

Conducător de doctorat:

_____ **BĂIEȘU Sergiu**, dr. în drept, prof. univ.

Comisia de susținere publică a tezei de doctorat:

- SADOVEI Nicolae, dr. hab. în drept, prof. univ.
- MIHALACHI Iurie, dr. hab. în drept, conf. univ.
- TROFIMOV Igor, dr. în drept, conf. univ.
- CAZAC Octavian, dr. în drept, conf. univ.

Susținerea va avea loc la data de 20 octombrie 2021, ora 11.00, în format mixt :

- în biroul 119, blocul 2, str. M. Kogălniceanu 67, Chișinău și
- pe platforma ZOOM.

Detalii de conexiune:

Link: <https://us02web.zoom.us/j/83399356871?pwd=b1oybHRQTVlQK1Jvc2F5UkdDZmVmxnZz09>

Meeting ID: 833 9935 6871

Passcode: beliban

Teza de doctorat și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, la Biblioteca Universității de Stat din Moldova și pe pagina web a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (<http://www.cnaa.md>).

Autor _____

Beliban-Rațoi Ludmila

Secretarul comisiei de doctorat _____ Cebotari Valentina, dr. în drept, conf. univ.

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei propuse spre cercetare. Efectele contractului în special și contactul în general este una din instituțiile de bază ale dreptului civil, care are o implicație deosebită în relațiile de drept civil, care dirijează activitatea omului în fiecare zi și la fiecare pas. Datorită faptului că instituția dată este una din cele mai valoroase și mobile instituții ale dreptului civil, o importanță deosebită o au efectele acesteia. Efectele acesteia se răsfrâng atât față de părțile contractante, cât și față de alte persoane ce nu au o implicare directă în acest contract, dar datorită prevederilor legale, datorită unor evenimente și, în anumite situații, datorită acordului de voință al părților, lor - terților li se atribuie anumite drepturi și anumite obligații în legătură cu acest contract. Actualitatea temei mai rezidă și în faptul cercetării mai puțin pronunțate în Republica Moldova a acestei teme, în special după realizarea modernizării Codului civil al Republicii Moldova, care nu a lăsat neatins nici aspectul acesta, aspectul efectelor contractului.

La etapa actuală, după modernizarea codului civil, lipsește atât bază doctrinară dar și practică judiciară în acest domeniu, practică ce abia începe a se forma, prin litigiile ce urmează să apară cu privire la efectele contractelor și anume față de terți. Este absolut important de a cerceta acest domeniu, spre a crea un fundament juridic corect. Evoluția legislativă din Republica Moldova nu a fost un fenomen particular, ci a fost catalizată de modificările legislative realizate pe plan internațional și regional, astfel actualitatea temei este deosebită în acest domeniu și în această perioadă de timp a tranziției și a adaptării la modificările legislative.

Descrierea situației din domeniul de cercetare. Domeniul de cercetare a efectelor contractelor față de terți este unul puțin cercetat de doctrinarii dreptului civil din Republica Moldova. Acesta este cu atât mai puțin analizat după modernizarea Codului Civil al Republicii Moldova prin modificări ce au intrat în vigoare la 01.03.2019.

Domeniul de cercetare al prezentei lucrări este absolut impresionat dar, din păcate, neexplorat de către doctrina autohtonă. Astfel, pe teritoriul Republicii Moldova cercetări monografice în acest domeniu nu au fost realizate. Totodată, constatăm realizarea unor abordări largi și complete a acestuia în lucrările cercetătorilor dl. Baieș Sergiu, Mîțu Gheorghe, Cazac Octavian, d-na Tabuncic Tatiana în coautorat cu d-na Puica Viorca, Cimil Dorin, Chibac Gheorghe în coautorat cu Brumă Sorin, Robu Oxana și Chibac Natalia.

În doctrina română, fiind influențați de doctrina franceză, cercetătorii dezbate problema dată prin diferite abordări. Astfel începând cu clasicii C. Hamangiu, I. Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu, Gh. Beleiu și până în prezent, cercetătorii au exprimat diferite teze și idei la acest subiect. Din doctrinarii ce determină aspectul nostru de cercetare, cel al efectelor contractului,

putem remarca studiile monografice, a doi cercetători și anume Vasilescu Paul, Deleanu Ion. Idei importante în domeniu sunt determinate și de către dl Popa Ionuț-Florin, dl Marina Nicolae, Valeriu Stoica, Flavius A. Baias.

În doctrina rusă sunt remarcabile studii în domeniul noțiunii de terț, dar și în domeniului contactului în folosul unui terț. De remarcat sunt în acest domeniu lucrările dl Braghinski M.I., Kroz M.K., Kiseli I.V.

Aceste diverse aspecte ale temei au servit și sunt sigură că vor servi drept obiect al discuțiilor, pe alocuri extrem de dure între cercetători, prin aceasta se demonstrează și necesitatea studierii și aprofundării informațiilor în domeniul cercetat și anume sub aspectul efectelor contractelor față de terți.

Scopul general al tezei este de a determina caracterul dinamic al efectelor contractelor față de terți în cadrul efectelor contractelor, precum și de abordare complexă și multiaspectuală a temei efectelor contractelor față de terți, prin prisma multitudinii de opinii doctrinare. La fel, avem drept scop de bază de a realiza un studiu teoretic cu privire la efectele contractelor față de terți spre a fi folosit în elucidarea diferitelor litigii sau probleme ce țin de aplicarea prevederilor legale, a principiilor efectelor contractelor în general, dar și a efectelor contractelor față de terți în mod special și a principiilor diriguitoare ale acestora.

Obiectivele principale ale cercetării sunt:

- stabilirea gradului de cercetare a domeniului efectelor contractelor în general, dar și a efectelor contractului față de terți în mod special. La fel, ne propunem de a aduce claritate în determinarea principiilor efectelor contractului și punctarea modificării legislative benefice în lumina noilor reglementări, dar și identificarea unor curențe în plan sistemic ale locației principiilor în cadrul Codului Civil, după modernizare;

- determinarea principiilor ce dirijează efectele contractelor în general, dar și efectele față de terți în mod special prin analiza profundă a acestora;

- evidențierea categoriei de parte a contractului, aspect ce are o importanță deosebită spre a identifica noțiunea generică a temei noastre și anume noțiunea de terț, noțiune ce este dominantă în cadrul cercetării noastre;

- evidențierea categoriei de terț în raport cu contractul, noțiune ce are o multivalență impresionantă, ce necesită o abordare sintetică spre a crea claritate cercetării noastre;

- examinarea evolutivă a contractului în folosul unui terț, în calitate de excepție a principiului relativității efectelor contractelor, excepție ce a fost absolut negată, din cele mai vechi timpuri, motivându-se încălcarea ordinii publice și a bunelor moravuri în acest sens, dar care și-a creat calea sa de dezvoltare prin prisma jurisprudenței ce a grăbit și catalizat reglementarea expresă a acesteia;

- identificarea și elucidarea trăsăturilor caracteristice ale contractului în folosul unui terț, prin identificarea problematicii de abordare legislativă și practică a aspectului de acceptare a beneficiului acordat de către stipulant, stabilit în sarcina promitentului;

- determinarea efectelor acceptării, de către terțul beneficiar, a stipulației conform contractului în folosul unui terț;

- studierea problematicii de executare a contractului în folosul unui terț, determinarea creditorului și a debitorului contractului în folosul unui terț;

- analiza unor contracte civile numite cu privire la care legiuitorul direct sau indirect determină posibilitatea aplicării prevederilor contractului în folosul unui terț;

- determinarea aspectelor de problemă cu privire la unele contracte numite ce implică în sine clauza cu privire la terț sau aspecte ale contractului în folosul unui terț.

Problema științifică soluționată, constă în abordarea amplă a efectelor contractului față de terți. În această ordine de idei, ținem să menționăm că, prin prezenta lucrare, am determinat aspectele cu privire la parte și la terți. La fel, am determinat mobilitatea noțiunii de terți, am clasificat terții și le-am stabilit caracterul multiaspectual. Am mai cercetat statutul terțului beneficiar în cadrul contractului în folosul unui terț, abordare ce nu o mai găsim în doctrina civilă autohtonă și am punctat, determinat calitatea de creditor și debitor în cadrul contractului în folosul unui terț, am constatat locul construcției juridice a contractului în folosul unui terț în cadrul unor contracte numite, pentru a stabili aplicabilitatea practică a acestui tip de contract în relațiile juridico-civile.

Metode de cercetare. Pentru cercetare au fost utilizate mai multe tehnici și metode ce cuprind ansamblul de idei și concepte bazate pe metodele de analiză precum:

- Metoda logică ce reprezintă procedeul de cunoaștere a efectelor contractelor față de terți prin categoriile și legitățile logice (deducție, inducție, sineză, analiză), prin analiza profundă, prin deducerea concluziilor corecte și prin sintetizarea materiei ce o găsim în doctrină în domeniul efectelor contractelor față de terți.

- Metoda sistemică, ce se realizează prin cercetarea profundă a bazei legislative naționale, dar și a celei internaționale, prin cercetarea complexă a normelor materiale cât și a celor procesuale, aspect ce va determina un rezultat de o calitate înaltă.

- Metoda istorică, ce determină evoluția istorică a efectelor contractelor spre a înțelege în mod profund aspectele cercetate în prezenta lucrare.

- Metoda comparativă, metodă ce creează o determinare comparativă a domeniului de cercetare prin aspectele globaliste ale temei de cercetare, ce influențează modificările în raporturile sociale, care la rândul său creează perspective în diferite modificări legislative pe plan național.

- Metoda sintetică, care constă în generalizarea aspectelor efectelor contractelor față de terți întru realizarea cercetării profunde și multilaterale a temei propuse.

Noutatea științifică a rezultatelor obținute rezidă în faptul că, prezenta lucrare reprezintă una din puținele lucrări în Republica Moldova cu privire efectele contractelor față de terți, dar în mod special după modernizarea Codului Civil al RM, aceasta este una din primele în domeniul de cercetare propus. Prezentul studiu nu este unul pur teoretic, ci implică în sine și aspecte de cercetare practică a problemelor invocate. La fel, prezenta lucrare ține să înainteze anumite teze ce nu au fost cercetate în mod multiaspectual de doctrina autohtonă.

Noutatea cercetării propuse este ghidată și concretizată prin următoarele teze:

- principiul forței obligatorii a contractului este principiul ce determină efectele contractelor față de părți;
- principiile relativității efectelor și opozabilității sunt principii ce ghidează efectele contractelor față de terți;
- efectele contractelor sub aspect subiectiv sunt ghidate de două noțiuni - cea de părți și cea de terți. Nu credem că este absolut oportună și necesară determinarea existenței unor noțiuni intermediare, precum este avânzi cauza, mai mult decât atât, această noțiune nefiind aprobată nici de legiuitorul nostru;
- noțiunea terților este una dintre cele mai mobile entități ale dreptului civil, noțiune ce își poate schimba ”în mod miraculos, masca” și are posibilitatea de a deveni, în anumite circumstanțe, parte la contractul încheiat de autorii lui;
- invocăm cu certitudine, că nu mai putem nega existența principiului relativității efectelor contractelor, precum la fel nu putem nega și existența principiului opozabilității. În același timp, ele au căpătat o independență absolută. Credem că ele nu pot fi tratate asemenea celor două părți ale unei singure medalii;
- expunem cu fermitate - contractul în folosul unui terț este o excepție veritabilă a principiului relativității contractelor, care creează un statut special în domeniul pozitiv terțului beneficiar, acea categorie de terț ce rămâne fidelă locului său și nu se intervertește părților, dar are un caracter concret și o pondere absolută în contractul în care i se atribuie un beneficiu.

De asemenea, în lucrare au fost realizate o serie de propuneri *de lege ferenda* în domeniul dat de cercetare, propuneri ce au drept scop de a îmbunătăți prevederile legislative și de a determina claritate situației părților și terților în cadrul contractului civil.

Importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării este determinată de importanța deosebită a contractului în cadrul relațiilor juridice civile, iar efectele acestui contract sunt absolut fenomenale. Determinarea efectelor contractelor față de terți este generată de caracterul mobil al entității de terț în domeniul instituției contractului dar, în același timp, este generată și

de libertatea contractuală ce ne ghidează în aspectul definitiv al invocării în folosul terțului a unui beneficiu.

Această lucrare este primul studiu complex al efectelor contractului în folosul unui terț pe teritoriul Republicii Moldova și credem că este un punct de plecare întru realizarea și altor cercetări în domeniul dat de către doctrinari. Totodată, prin prezenta lucrare s-a realizat o cercetare amplă cu privire la contractul în folosul unui terț, cercetare ce a lipsit în acest domeniu pe teritoriul Republicii Moldova. În teză a fost abordat subiectul atât în plan sistemic cât și sub aspect istoric, pentru a-i fi cercetată mai profund esența.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere:

1. Efectele contractului pot fi privite sub două aspecte. Primul, în calitate de (sub)instituție a dreptului civil - este acea parte integrantă a instituției contractului ce înglobează în sine totalitatea normelor ce se aplică normelor dreptului civil cu privire la efectele contractelor. A doua accepțiune - sunt totalitatea drepturilor și obligațiilor determinate de părți în contract, ce se identifică cu norma de conduită creată de către părți prin contractul negociat de către părți, de care ei trebuie să se ghideze, și care înfățișează un drept subiectiv civil, dar și aspectele ce țin de limitările normei imperative, a principiul bunei credințe, a echității și a uzanțelor și practicilor aplicabile între părți¹.

2. Principiile efectelor contractelor trebuie delimitate, în mod principal, după criteriul față de cine se produc acestea. Și anume, delimităm efectele contractelor în efecte cu privire la părți, acestui efect fiindu-i atribuit *principiul Forței obligatorii a contractului* și - efectele contractelor față de terți, căruia îi sunt caracteristice *principiul relativității efectelor și principiul opozabilității efectelor*².

3. Contractului în folosul unui terț trebuie să fie încheiat cu respectarea condițiilor de valabilitate a actului juridic. Pe lângă condițiile generale de validitatea ale oricărui contract (capacitatea părților, consimțământul, obiectul și cauza), contractul în folosul unui terț trebuie să îndeplinească și unele condiții specifice³ și anume: - voința de a stipula în favoarea unei terțe persoane trebuie să fie certă, neîndoielnică și persoana beneficiarului trebuie să fie determinată sau, cel puțin, determinabilă.

Implementarea rezultatelor științifice: Prezenta lucrare generează rezultate științifice importante ce vor servi drept bază la îmbogățirea doctrinei autohtone în domeniul dreptului civil. La fel, în teză au fost înaintate o serie de propuneri de lege ferenda în vederea perfecționării

¹ Beliban-Rațoi Ludmila, *Dimensiunea doctrinar-teoretică și valențele practice ale efectelor contractelor în lumina modernizării codului civil al Republicii Moldova*. În: Studia Universitas 2021

² Beliban-Rațoi Ludmila, *Caracteristica bidimensională a efectelor contractului față de terți*. În: Comunicatul de la Conferința națională a doctoranzilor dedicată aniversării a 75-a USM „Metodologii contemporane de cercetare a evaluării”, 22-23 aprilie 2021, Chișinău 2021.

³ Beliban-Rațoi, Ludmila, *Evoluția istorică a contractului în favoarea unui terț*. În: Conferința Științifică națională cu participare internațională. Integrare prin cercetare și inovare, 8-9 noiembrie 2018, Chișinău 2018, p. 151.

legislației naționale în domeniu și o serie de teze din doctrină ce vor crea noi percepții cu privire la tema de cercetare, și vor avea utilitate practică în procesul educativ în cadrul instituțiilor de învățământ superior cu profil juridic.

Aprobarea rezultatelor cercetării. Studiul realizat și tendințele în materia efectelor contractului față de terți au fost discutate cu atenție în cadrul Școlii Doctorale de Științe juridice a Universității de Stat din Moldova. Rezultatele cercetării au fost aprobate de către comisia de îndrumare din cadrul Școlii Doctorale. Tezele invocate în prezenta lucrare au fost prezentate spre informare la diferite conferințe internaționale și cu participare internațională, iar rezultatele au fost publicate în diferite articole științifice. Cu privire la acest aspect, autorul a realizat diferite prezentări și studii către practicieni, ce le-a realizat în calitate de formator în cadrul Camerei Notariale, în care a înaintat opinii și rezultate de cercetare către membrii comunității notariale.

Publicații la tema tezei – Rezultatele sunt reflectate în 7 comunicări la conferințe și 3 publicații științifice.

Volumul și structura tezei. Prezenta lucrare este structurată după cum urmează din: adnotări, introducere, trei capitole, concluzii și recomandări, bibliografie și CV. Lucrarea are 217 foi text de bază cu o listă de bibliografică de 190 de titluri. Toate compartimentele tezei au fost realizate în conformitate cu cerințele în domeniu caracteristice prezentului tip de lucrare.

Cuvinte-cheie: contract, act juridic, efect al contractului, efect al contractului față de terți, parte, terți, relativitate, opozabilitate, simulație, contract în folosul unui terț, stipulant, promitent, beneficiar.

CONȚINUTUL TEZEI

Introducere. În acest compartiment a fost realizată o analiză a tuturor tezelor invocate în prezenta lucrare, au fost determinate scopul și obiectivele de cercetare, au fost punctate metodele utilizate în prezenta cercetare, a fost realizată descrierea situației în domeniul de cercetare, a fost invocată problema științifică soluționată precum și prezentată semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării.

Capitolul 1 Dimensiunea doctrinar-teoretică a problematicii efectelor contractului, cu următoarea structură: **1.1.** Analiza cadrului național și internațional cu privire la efectele contractului. **1.2.** Noțiunea de efecte ale contractului. **1.3.** Caracteristica generală a principiilor efectelor contractului.

Domeniul de cercetare a efectelor contractelor față de terți este un domeniu puțin cercetat de doctrinarii dreptului civil din Republica Moldova. Acest domeniu este cu atât mai puțin analizat după modernizarea Codului Civil al Republicii Moldova⁴, modificări ce au intrat în vigoare la 01.03.2019. Modernizarea Codului Civil al Republicii Moldova nu a lăsat în umbră domeniul efectelor contractului. Astfel, au fost realizate modificări importante ce au fost ghidate de noile practici internaționale din domeniu, dar în special, au fost influențate de valul de modificări din ultimul deceniu în domeniul dreptului civil ce au fost realizate în codificările civile ale statelor europene din sistemul continental⁵. Astfel, suport pentru modernizarea Codului Civil al Republicii Moldova au fost:

- Proiectul Cadrului Comun de Referință (Draft Common Frame of Reference) al Uniunii Europene⁶, dezvoltat de mediul academic din Europa, publicat în 2008; - Codul civil german⁷; - Codul civil francez⁸, inclusiv modificările operate prin Ordonanța nr. 2016-131 din 10 februarie 2016 de reformare a dreptului contractelor, a regimului general și a probei obligațiilor (Ordonnance n° 2016-131 du 10 février 2016 portant réforme du droit des contrats, du régime général et de la preuve des obligations); Codul civil al Italiei⁹; Codul civil al Olandei¹⁰; legile de drept privat ale Estoniei; noul Cod civil al României¹¹ în vigoare din 1 octombrie 2011; Codul civil al Federației Ruse¹², cu modificările operate prin reforma pusă în aplicare între anii 2013 și 2015.

Observațiile referitoare la tema de cercetare a prezentei lucrări, la evoluția efectelor contractelor sunt dominate de mai multe aspecte problematice cu privire la acestea. Primul este determinarea noțiunii însăși de efecte ale contractelor. A doua este cea de determinare a principiilor efectelor contractelor față de părți și a celor față de terți. O a treia problemă la care doctrinarii nu au găsit un numitor comun este cel ce ține de aspectul de cercetare al noțiunii de părți și al celei de noțiune de terț. Aceste două noțiuni sunt interconexate între ele și nu pot fi privite decât în multitudinea de abordări ale fiecăreia. O a patra problemă la care cercetătorii în domeniu nu au găsit un punct comun de pornire este cel al calificării principiilor efectelor

⁴ Codul civil al Republicii Moldova, adoptat prin legea Nr. 1107 din 06.06.2002, Publicat la 22.06.2002 în Monitorul Oficial Nr. 82-86.

⁵ Nota informativă la proiectul Legii privind modificarea și completarea unor acte legislative, disponibil pe:

http://www.justice.gov.md/public/files/transparența_in_procesul_decizional/coordonare/2017/aprilie/Nota_informativ_proiect_amendare_Cod_civil_xxxxxxx.pdf

⁶ Proiectul cadru comun de referință DCFR disponibil: <https://www.law.kuleuven.be/personal/mstorme/DCFR.html>

⁷ *Bürgerliches Gesetzbuch Deutschlands* (Гражданское Уложение Германии). М.: Вольтер-Клувер, 2008

⁸ Codul civil francez, disponibil pe https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070721

⁹ Cod civil italian, disponibil pe http://www.jus.unitn.it/cardoza/obiter_dictum/codciv/codciv.htm

¹⁰ Codul civil olandez, disponibil pe <http://www.dutchcivillaw.com/civilcodebook066.htm>

¹¹ Codul civil al României, disponibil pe <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocument/175630>

¹² *Гражданский кодекс Российской Федерации* от 30.11.1994 г. № 51-ФЗ // «Собрание законодательства РФ». - 05.12.1994. - № 32

contractului față de terți și respectiv a cincea problemă este abordare ce ține de excepțiile principiilor ce guvernează efectele contractelor față de terți.

Astfel efectele contractului a reprezentat drept subiect de cercetare pentru mai mulți doctrinari pe plan internațional, ba mai mult, a fost adesea tărâmul multor lupte de idei concurente. Doctrina autohtonă, nu este atât de bogată cu lucrări în domeniu. Una din lucrările cu o abordare foarte largă și completă în domeniul de cercetare al prezentei teze a fost realizată de către dl Mîțu Gheorghe în cadrul lucrării de coautorat – *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*. Chișinău 2015¹³, doar că această lucrare a fost realizată până la modernizare codului civil, modificare ce a schimbat în anumite privințe valențele în cercetarea subiectului dat. La fel, același autor a realizat cercetare în domeniul Reprezentării și intermedierei în dreptul privat, lucrare ce ne va ajuta la determinarea și identificarea părții contractului civil. Cu privire la aspectul efectelor contractelor, printr-o altă prismă, a fost cercetat de d-ul Cazac Octavian în teza de doctor la tema - *Instituția rezoluțiunii și rezilierea contractelor, metodă de soluționare a raporturilor contractuale patogene*.

În domeniul obligațiilor contractuale, a realizat cercetări și d-na Tabuncic Tatiana în coautorat cu d-na Puica Viorca, prin articolul *Executarea obligațiilor contractuale*¹⁴, unde este realizată o examinare eficientă cu privire la acțiunile oblice și pauliene în cadrul executării obligațiilor contractuale, lucrare publicată în *Manualul Judecătorului Ediția a II-a*, Chișinău, 2013. În domeniul bunei credințe, în calitate de prezumție și principiu al dreptului obligațional, a realizat cercetări semnificative și dl Băieșu Sergiu¹⁵, în articolul științific – *Aplicarea bunei credințe în dreptul obligațional*. De acest principiu ne vom ghida în mod inevitabil la cercetarea efectelor contractului, mai nou, fiind și reglementări exprese cu privire la acest principiu și la art. 1082, alin. (1), lit. d. Cod Civil al Republicii Moldova.

În doctrina internațională, domeniul de cercetare este extrem de vast, iar cercetătorii cu fiecare lucrare înaintează noi teze, dezbate și combat, idei și propuneri la acest aspect. Astfel, începând cu clasicii români Hamangiu, Rosetti, Băicoianu, Beliu, și-au expus opinia cu privire la efectele contractelor. Din doctrinarii ce determină aspectul nostru de cercetare putem remarca studiile monografice - Vasilescu Paul, cu lucrarea monografică - *Relativitatea actului juridic civil. Repere pentru o nouă teorie generală a actului de drept privat*, 2013¹⁶, studiu ce ulterior îl adaptează noului Cod Civil Român prin lucrarea – *Drept civil. Obligații*, ediția a 2-a revăzută, 2017. Un alt cercetător al noțiunii de parte și de terți este și dl Deleanu Ion care, prin lucrarea sa

¹³ Mîțu, Gheorghe, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Chișinău 2016, pag. 273.

¹⁴ Tabuncic, Tatiana, Puica, Viorca, *Executarea obligațiilor contractuale*, Manualul Judecătorului Ediția a II-a, Chișinău, 2013, pag. 1181-1197.

¹⁵ Băieșu, Sergiu, *Aplicarea principiului bunei-credințe în dreptul obligațional*. Conferinței Internațională Științifico-practică. Dezvoltări recente în dreptul obligațiilor, Chișinău, 4-5 octombrie 2018, Chișinău 2020, pag. 7.

¹⁶ Vasilescu, Paul, *Relativitatea actului juridic civil. Repere pentru o nouă teorie generală a actului de drept privat*. Monografie, Editura Rosetti, București 2003, pag. 177.

Părțile și Terții. Relativitatea și opozabilitatea efectelor juridice, 2002¹⁷, revoluționează doctrina clasică determinând o nouă abordare a noțiunii de parte și terț. Idei importante în domeniu sunt determinate și de către dl Popa Ionuț-Florin, doctrinar care prezintă o abordare diferită a criteriului subiectiv al efectelor contractului.

Cel care critică atât opinia dlui Vasilecu cât și a dlui Deleanu este dl Marina Nicolae, care, pe bună dreptate, privește sceptic ideile moderniste, preluate de către doctrinarii români de la cercetătorii francezi și anume Ghestin J.¹⁸. Dl Marian Nicolae, apără doctrina clasică în domeniul determinării și identificării părților și terților. Doctrinarul român, Dl Valeriu Stoica, în impresionantul articol cu o denumire absolut poetică - Au terții un veșmânt logic comun în Codul civil?, publicat la 28.02.2020¹⁹, realizează un studiu profund cu privire la terți, ba mai mult, realizează și un inventar al noțiunii de terți din cadrul Codului Civil Român.

În doctrina rusă, găsim lucrări în mod special, de cercetare a domeniului noțiunii de terț, dar și a domeniului contactului în folosul unui terț. Este de remarcat lucrarea dlui Braghinski M.I., - Влияние других (третьих) лиц на социалистические гражданские правоотношения: Дисертация на соискание степени д-ра юрид. наук. Л., 1962²⁰. Lucrări mai noi în domeniu cu privire la terți a realizat și Kroz M.K. - Третье лицо в обязательстве: Дисертация канд. юрид. наук. Саратов, 2001²¹, la fel domeniul terților a fost cercetat și de Kiseli I.V. în lucrarea de doctorat - Обязательства с участием третьих лиц: Дисертация на соискание степени канд. юрид. наук. Москва, 2002²².

O problemă cercetată în mod valoric în capitolul 1 al lucrării este determinarea noțiunii de efecte ale contractului în general și stabilirea principiilor acestora, acelor idei călăuzitoare ce ghidează efectele contractelor.

Astfel, conform opiniei doctrinarilor români Constantin Stătescu și Corneliu Bîrsan - efectul imediat al oricărui contract este acela de a da naștere unor drepturi și obligații.²³

Într-o definiție uzuală, devenită clasică “prin efectul actului juridic civil se înțelege drepturile subiective și obligațiile civile la care dă naștere, pe care le modifică sau stinge un asemenea act”²⁴. Desigur, efectul obligației se produce deplin prin executarea exactă a prestației

¹⁷ Deleanu, Ion, *Părțile și Terții. Relativitatea și opozabilitatea efectelor juridice*, Editura Rosetti, București 2002, pag. 127.

¹⁸ Ghestin, Jacques, Jamin Christophe, Billiau Marc, *Traité de droit civil: Les Effets du contrat*, Paris 2001, pag. 756.

¹⁹ Stoica, Valeriu, *Au terții un veșmânt logic comun în Codul civil?* În: Revista Romana de Drept Privat 1 din 28 februarie 2020, pag. 20.

²⁰ Брагинский, М.И. *Влияние других (третьих) лиц на социалистические гражданские правоотношения*: автореф. Дисертация на соискание степени д-ра юрид. наук. Л., 1962, pag.3–6.

²¹ Кроз, М.К. *Третье лицо в обязательстве*: Дисертация канд. юрид. наук. Саратов, 2001.

²² Кисель, И.В. *Обязательства с участием третьих лиц*: Дисертация на соискание степени канд. юрид. наук. Москва, 2002.

²³ Stătescu, Constantin, Bîrsan, Corneliu, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, ediția a III-a, All Beck, București 2000, pag 54.

²⁴ Marian, Nicolae, *Drept civil. Teoria generală. Vol. II. Teoria drepturilor subiective civile*, Editura Solomon, București 2018, pag. 473.

la care debitorul s-a obligat și pe care părțile au avut-o în vedere, aceasta reprezentând executarea directă sau în natură a obligației²⁵.

La fel, apare necesitatea diferențierii noțiunii efectelor actului juridic de conținutul raportului juridic civil. Cu privire la conținutul raportului juridic, opinează și dl Marian Nicolae care stabilește – prin urmare, ceea ce pentru raportul juridic civil reprezintă conținutul său, pentru actul juridic care generează acel raport constituie tocmai efectele sale și, în ultimă instanță, conținutul lui juridic.²⁶

În lumina celor anterior invocate Ovidiu Ungureanu menționează că efectele actului juridic civil constau, după caz, în crearea, modificarea, transmiterea sau stingerea unor raporturi juridice civile, și implicit, a drepturilor și obligațiilor care alcătuiesc conținutul acestor raporturi²⁷.

În acest sens, extrem de poetic menționează dl Paul Vasilescu²⁸ - “asistăm la un fel de imperialism al raporturilor de obligații care tind să cotopească efectele contractelor”. O asemenea situație credem și noi că trebuie evitată căci efectele contractelor nu se limitează doar la drepturile și obligațiile părților, ci pot apărea o serie de alte efecte ce nu se încadrează în acest aspect. De exemplu astfel de efecte identificăm în cazul actelor care încetează situațiile juridice preexistente sau doar le transformă, în cazul actelor care nu au un conținut patrimonial.

În lumina argumentelor invocate mai sus sunt și noile reglementări ale Codului Civil al Republicii Moldova la art. 1082 Cod civil al Republicii Moldova, astfel, legiuitorul nu s-a limitat doar la drepturile și obligațiile părților, dar a identificat și alte efecte expres stipulate. Una din limitări ar fi norma imperativă dar și cea dispozitivă în cazul în care nu s-a derogat de la ea. La fel, legiuitorul a statuat în calitate de efecte practice statornice între părți, uzanțele, dar și principiul bunei credințe și al echității. Deci, prin aceste prevederi, legiuitorul a îmbinat atât aspectele normative cu cele nenormative, ce sunt esențiale raporturilor juridice civile și creează acea libertate a părților, dar în același timp restricționează, spre a nu fi încălcate normele de ordine publică, bune moravuri și normele imperative.

Însumând aceste noțiuni invocate de către doctrinari putem delimita două accepțiuni ale efectelor actelor juridice civile:

- într-o primă accepțiune prin această expresie se determină drepturile și obligațiile civile născute, modificate sau stinse prin actul juridic civil, indiferent de caracterul sau obiectul

²⁵ Ghiță, Daniel, *Considerații privind legătura dintre principiul forței obligatorii a contractelor și principiul executării în natură a obligațiilor*. În: Revista de științe juridice Craiova, nr. 9, din 2005.

²⁶ Marian, Nicolae, *op.cit.*, pag. 473.

²⁷ Ungureanu, Ovidiu, Munteanu, Cornelia, *Drept civil. Partea Generală, în reglementarea noului Cod Civil*, Editura Universul Juridic, București 2013, pag. 288.

²⁸ Stătescu, Constantin, Bîrsan Corneliu, *op.cit.*, pag. 614.

acestui ce sunt ghidate de norma privată generată, prin înfățișarea drepturilor subiective determinate.

- într-o a doua accepție, în mod generic și normativ efectele contractului, desemnează și (sub)instituția juridică purtând această denumire, care grupează totalitatea normelor de drept civil aplicabilă efectelor actului juridic civil.²⁹

Orice instituție și/sau (sub)instituție a dreptului este ghidată de anumite principii. Astfel, efectele contractelor la fel sunt ghidate de anumite principii instituționale specifice.

Dacă în Codul civil al Republicii Moldova de până la modernizare 01.03.2019, în calitate de principiu al efectelor contractului era reglementat doar principiul forței obligatorii a contractului, iar principiul relativității efectelor contractului era parte integrantă a acestuia, atunci noile reglementări au realizat o serie de modificări și au făcut o distincție clară a acestor două principii. Principiul forței obligatorii a contractului a fost reglementat în art. 996 Cod Civil al Republicii Moldova, iar principiul relativității contractelor este reglementat în art. 1086 Cod Civil al Republicii Moldova.

În concluzie, invocăm cu certitudine, că efectele contractului pot fi clasificate, conform criteriului față de cine se răsfrâng, în efectele contractului față de părți și efectele contractului față de terți. În cazul efectelor față de părți, acestea sunt ghidate de principiul forței obligatorii a contractului, iar efectele față de terți sunt călăuzite de principiul relativității efectelor și principiului opozabilității.

Capitolul 2. Caracteristica bidimensională a efectelor contractului față de terți, cu următoarea structură: 2.1. Caracterul bidimensional al efectelor contractului 2.2. *Noțiunea și semnificația principiului relativității efectelor contractelor.* 2.2.1. *Aspecte teoretico-practice cu privire la **PĂRȚI** ale contractelor în lumina principiului relativității efectelor contractelor.* 2.2.2. *Aspecte teoretico-practice cu privire la **TERȚI** în lumina principiului relativității efectelor contractelor.* 2.3. Caracteristica generală a efectelor contractelor față de terți. Principiul opozabilității efectelor contractelor.

În raporturile cu terții, contractul este relativ, în sensul că terții față de contract nu sunt legați obligațional de contract (principiul relativității). De aici nu se poate deduce însă că terții nu sunt ținuți să respecte situația juridică generată de contract. Dimpotrivă această realitate juridică trebuie respectată de persoanele care au cunoștință de ea (principiul opozabilității)³⁰. O

²⁹ Marian, Nicolae, *op. cit.* pag. 474.

³⁰ Pop, Liviu, Popa, Ionuț Florin, Vidu, Stelian Ioan, *Curs de drept civil. Obligațiile*, Universul juridic, București 2015, pag. 132.

consecință valorică a celor expuse este faptul că efectele contractelor față de terți sunt generate de două principii de bază și anume:

- principiul relativității efectelor contractelor și
- principiul opozabilității.

Aceste două principii sunt determinate de acțiuni simetric opuse ce implică în sine acțiuni negative și active. Cea negativă reiese din sintagma ***nu sunt legați*** obligațional de contract și reiese din principiul relativității efectelor contractelor. Cea pozitivă ***-trebuie să respecte situația juridică*** generată de contract.

În acest al doilea capitol este determinată esența principiului relativității efectelor contractelor și a celui al opozabilității. Principiul relativității efectelor este un principiu expres reglementat de lege. Principiul opozabilității nu-și are însă o asemenea reglementare. Acesta poate fi regăsit în diferite norme ale Codului Civil al Republicii Moldova, dar care necesită, în mod absolut, o reglementare legală, deoarece el este acel criteriu ce determină atitudinea terțului cu privire la contractul încheiat de părți.

Principiul relativității efectelor actului juridic civil este regula de drept potrivit căreia actul juridic civil produce efecte numai față de autorul sau autorii săi, fără să poată profita ori dăuna altor persoane. Acest principiu este consacrat și de **Articolul 1086 ale Codului Civil al Republicii Moldova**.

Este necesar să descoperim sensul exact al articolului 1086 al **Codului Civil al Republicii Moldova**, pentru a ne permite să măsurăm inovațiile în interpretarea textului care rezultă din aplicarea metodei evolutive de interpretare a textelor legale. Principiul relativității efectelor are un dublu efect de protecție: în primul rând îi apără pe terți de a fi ținuti de obligațiile pe care nu le-au contractat, sens în care lucrurile convenite între unii nu pot vătăma nici avantajă pe alții, și, abia în subsidiar, limitează efectele contractului doar la părțile contractante pe care le apără de o eventuală imixtiune a terților în sfera contractului.³¹

Aspectul cel mai interesant și spectaculos al principiului relativității efectelor contractelor, este criteriul subiectiv de determinare care este format din părți și terți și alte categorii intermediare care, la o anumită etapă, se alătură fie unei categorii fie alteia.

În accepțiune simplistă - Părțile sunt autorii unui act juridic încheiat personal sau prin reprezentare. Prin parte se desemnează atât autorul unui act juridic unilateral, cât și una din

³¹ Mîțu, Gheorghe, *op. cit.*, pag. 273.

părțile unui act juridic bilateral sau multilateral. Termenul de parte desemnează lato senso, atât pe una dintre părțile actului bi- ori multilateral, cât și autorul actului unilateral, această afirmație este determinată de aspectul de aplicabilitate al principiilor anterior invocate și cu privire la actele unilaterale. Parte nu este doar persoana care încheie direct, personal, prin prezență fizică, un anumit act juridic, ci și aceea care încheie actul prin reprezentantul său (legal sau convențional) și cea care, în unele cazuri, a aderat la acest contract, și cel ce l-a ratificat în cazul art. 370 Cod Civil al Republicii Moldova (încheierea actului juridic fără împuterniciri de reprezentare) și la art. 358 Cod Civil al Republicii Moldova (efectele actului juridic de dispoziție a celui neîndreptățit).

Una din entitățile juridice în domeniul subiectiv al relativității efectelor sunt succesorii în drepturi ai părților, acea categorie care, la etapa inițială a formării actului juridic civil, este terț dar care, ca efect al decesului persoanei fizice sau reorganizării persoanei juridice, va prelua calitate de parte cu toate aspectele și consecințele acesteia. Succesorii universali și cu titlu universal sunt incontestabil continuatorii personalității juridice a decedatului sau a persoanei juridice dizolvate. În același timp, din punct de vedere al statutului, succesorii cu titlu particular, de esență, fac parte din categoria terților, dar în urma dobândirii unui bun va obține toate garanțiile contractuale ale viciilor materiale și juridice, precum și ale drepturilor în strânsă legătură cu bunul, în forma care le avea transmitătorul. În aceste condiții, el va obține efectele acelor contracte. Deci succesorul cu titlu particular ori se substituie cu poziția unei părți a contractului, în legătură cu anumite drepturi și, eventual, cu anumite obligații, ori rămâne pur și simplu terț. Cea mai controversată categorie este cea a creditorului chirografar, care nu este nici parte, nici avânzi-cauza, fiind totuși conform opiniei noastre un terț veritabil.

Prima aserțiune certă cu privire la ”terți” pare a fi incertitudinea noțiunii de ”terț”, derivată sau întreținută în mare parte de mobilitatea și multiformitatea categoriei în discuție. Polisemia termenului ”terț”, cultivată în considerabilă măsură prin chiar normele dreptului a putut justifica, izolat, concluzia că elaborarea unei teorii cuprinzătoare și omogene cu privire la terți ar fi o încercare sortită eșecului³².

În diferite țări noțiunea de terț este calificată în mod diferit. Astfel în doctrina rusă, terții sunt participanți la circuitul civil, care au un anumit statut față de alți participanți, iar o altă persoană – este orice participant la circuitul civil care nu este parte la raportul juridic inițial, în același

³² Deleanu, Ion, *op. cit.*, pag. 127

timp o terță persoană nu este parte la obligația inițială, dar este întotdeauna asociată legal cu una din părțile obligației inițiale³³. Deci **forma absolută a terțului** este noțiunea **altă persoană**.

În unele surse din doctrina franceză³⁴ se nuanțează că sunt terți toate persoanele care nu au calitatea de părți și anume: penitus extranei (terți absolut sau desăvârșit); creditorii chirografari; avânzii-cauză cu titlu particular (succesorii cu titlu particular) ai uneia dintre părți. În alte surse³⁵, terțului i se atribuie parte negativă – dacă părțile desemnează o categorie definită pozitiv - prin aceea că participă la nașterea contractului și (sau doar) îi suportă voit efectele- terții se impun ca o categorie antitetică, definită negativ: ei nu suportă nici un efect al contractului, fiind străini de acesta. Deci din cele invocate terțului îi este mai mult determinată calitatea ei absolută.

În doctrina română se identifică două curente ce determină aspectele terțului, și anume, doctrina clasică³⁶ care ne menționează că terții sunt persoanele străine de actul juridic – penitus extranei, iar în varianta neparticipanților la încheierea actului juridic civil, dar care au un interes cu privire la contract le determină denumirea de avânzi cauza. Ei menționează, că, între avânzi-cauza și terți poate exista un transfer, în sensul că, aceeași persoană poate fi avânzi cauza în raport cu un anumit act juridic civil al autorului său și să fie terț în raport cu alt act juridic, încheiat de același autor.

În doctrina autohtonă³⁷ la fel se identifică două categorii de terți – desăvârșiți și interesați. Cei din urmă sunt persoanele care, deși nu au statut de parte contractantă, dețin un drept din contract ori sunt ținuți să îl respecte peste limita simplei opozabilități a contractului. Aici includem: - terțul beneficiar al unui contract în folosul unui terț (numită și stipulație pentru altul);- titularul unei acțiuni directe, atunci când legea recunoaște terțului dreptul de acționa contra unei părți a unui contract, în lipsă de cauză în favoarea terțului; - dobânditorul subsecvent al bunului în raport cu accesoriile acestuia, căruia ar putea să îi revină drepturi ori obligații strâns legate de bun (propter rem).

În concluzie putem enunța faptul că terții sunt persoanele care nu au participat la încheierea unui act juridic, nici personal și nici prin reprezentare, fiind străine față de actul juridic încheiat.

³³ Брагинский, М.И. *Влияние других (третьих) лиц на социалистические гражданские правоотношения*: автореф. Дисертация на соискание степени д-ра юрид. наук. Ленинград, 1962. pag.3–6.

³⁴ Ghestin, J, *op. cit.*, pag. 756.

³⁵ Ph. Delmas Saint-Hilaire, *Le tiers a l'acte juridique*, Ed. LGDJ, Paris, 2000, pag. 46.

³⁶ Beleiu, Gheorghe, *Drept civil român, Introducere în drept civil. Subiectele. Ediție revăzută și adăugită*. Casa de editură și presă Șansa, București, 1995, pag. 174.

³⁷ Mițu, Gheorghe, *op. cit.*, pag. 276.

În același timp, deoarece terț la etapa încheierii actului sunt și succesorii atât universali, cât și cu titlu universal, la fel și cei particulari, creditorii, terții pot fi:

- 1. Terții ce pot deveni părți (succesorii, ratificanții, aderenții);
- 2. Terții beneficiari (terțul beneficiar la contractul în folosul unui terț) și
- 3. Terții absoluți, acei terți cărora nu le pot fi atribuite nici drepturi și cu atât mai mult obligații, dar care au obligația de a respecta contractul încheiat de părți.

Un alt principiu ce ghidează efectele contractelor față de terți este principiul opozabilității. Opozabilitatea trebuie înțeleasă și acceptată ca un principiu general al actului juridic, regulă generală după care efectul actului juridic trebuie recunoscut ca având rezonanță social absolută³⁸.

Conținutul principiului opozabilității față de terți a contractului este compus din două laturi: cea activă și cea pasivă. În sens activ, în temeiul acestui principiu, părțile pot pretinde terților să respecte actul, în sensul să nu aducă atingere în vreun fel sau altul drepturilor și obligațiilor născute, modificate sau stinse prin act³⁹. În sens pasiv, în temeiul acestui principiu, terții au îndatorirea generală de a nu vătăma, în vreun fel drepturile părților născute prin contract.

Dacă ne vom referi la domeniul de aplicare a principiului opozabilității contractului, vom putea determina că acest principiu se va aplica față de toți terții, indiferent de tipul lor fie ei absoluți, fie specifici și cu privire la orice act juridic fie el unilateral, bi sau multilateral.

Dacă nu există un procedeu special aplicabil, regula este a opozabilității erga omnes și deplin drept a operațiunilor juridice⁴⁰. Din această afirmație determinăm că chiar din momentul încheierii actului în forma prevăzută de lege pentru acel contract, acestea va avea efecte față de terți în ceea ce ține de obligația terțului de a respecta efectele contractului. Această opozabilitate operează asemeni unei simple prezumții, ce crează certitudine în cadrul raporturilor juridice civile. Prezumția însă decade în cazul în care legiuitorul crează careva obligații de publicitate pentru a fi opozabilă. Astfel în cazul în care legea prevede obligativitatea respectării publicității, decade automatismul opozabilității. În acest sens dl Paul Vasilescu⁴¹ determină două tipuri de opozabilitate: opozabilitatea spontană și cea organizată. **Opozabilitatea spontană** operează prin intermediul prezumției de opozabilitate instantanee a contractului din momentul încheierii lui, opozabilitate ce este combătută de prevederile legale cu privire la publicitate, ce survine în cazul opozabilității organizate.

Odată raportată la aceste două tipuri de opozabilități contractuale, este important de a determina modul de cunoaștere a contractului de către terți în cazul opozabilității spontane. Căci

³⁸ Deleanu, Ion, *op. cit.*, pag. 127.

³⁹ Marian, Nicolae, *op. cit.*, pag. 526.

⁴⁰ Vasilescu, Paul, *Drept civil. Obligații, ediția a 2-a revizuită*, Editura Hamangiu, București 2017, pag. 507.

⁴¹ Vasilescu Paul, *op. cit.*, pag. 508.

în cazul opozabilității organizate registrele asigură aspectul cunoașterii prin publicitatea lor conform art. 419 Cod Civil al Republicii Moldova. În cazul opozabilității spontane aceasta operează în cazul celorlalte contracte ce nu sunt supuse formei de publicitate. Astfel orice metodă de aducere la cunoștință terțului poate fi aplicată în acest sens. Terțul poate lua cunoștință prin simplul contact cu părțile contractante, prin diferite anunțuri din ziare, în unele cazuri posesia poate fi un mijloc de cunoaștere, de exemplu conform art. 1276 Cod Civil al Republicii Moldova - alin (2) Locațiunea este opozabilă terțului care dobândește dreptul de proprietate sau alt drept real asupra bunului închiriat dacă, la data dobândirii, terțul cunoștea sau trebuia să cunoască existența locațiunii sau dacă bunul închiriat se afla în posesia locatarului. În acest sens inopozabilitatea nu trebuie privită ca o sancțiune a opozabilității spontane, ba dimpotrivă ea este o sancțiune a celei organizate. Deși în unele surse vom determina inopozabilitatea în calitate de excepție a principiului opozabilității⁴², noi vom fi pe poziția de a invoca că inopozabilitatea este o sancțiune.

Deci inopozabilitatea este o sancțiune ce intervine în cazurile expres prevăzute de lege în cazul unei fraudări din partea părților, pentru a apăra drepturile terțului, mai mult în cazul în care interesele terțului se interferează cu interesele uneia din părțile contractante. În calitate de argument legal al tezei invocate putem determina art. 895, alin (1) Cod Civil al Republicii Moldova - Creditorul poate cere să fie declarate inopozabile față de el actele juridice încheiate de debitor în dauna creditorului, manifestată prin împiedicarea satisfacerii integrale a drepturilor creditorului față de debitor, dacă debitorul a cunoscut sau trebuia să cunoască că actul juridic va dăuna creditorului sau, în cazul în care actul juridic a fost încheiat înainte de apariția dreptului creditorului, acesta a fost încheiat de către debitor cu intenția de a dăuna creditorilor în general.

O excepție a principiului opozabilității este simulația . Simulatia - operatiunea juridica in virtutea căreia printr-un act juridic public, aparent, dar simulat, se creeaza o situatie juridica diferita de cea reală, stabilită prin actul juridic secret, dar care corespunde adevărului. În expunerea acestei teze vom pleca de la ideea că simulația poate fi înțeleasă – la modul cel mai general – ca fiind crearea voluntară a unei aparențe înșelătoare; o minciună juridică, rod al înțelegerii unor participanți la circuitul civil, al cărei scop este inducerea în eroare a celorlalți participanți⁴³.

Noile prevederi ale Codului Civil al RM reglementează simulația la art. 1089-1095 Cod Civil al Republicii Moldova. O clasificare a tipurilor de simulație o găsim la art.1089 alin (1)

⁴² Marian, Nicolae, *op. cit.*, pag. 527.

⁴³ Vasilescu, Paul, *Relativitatea actului juridic civil. Repere pentru o nouă teorie generală a actului de drept privat*. Monografie, Editura Rosetti, București 2003, pag. 177.

Cod Civil al Republicii Moldova ce clasifică Simulația după cum urmează: simulația absolută sau relativă:

Simulația este absolută atunci când părțile încheie contractul fără intenția de a produce efecte juridice.

Simulația este relativă atunci când părțile încheie contractul cu intenția ca cel aparent să producă efecte juridice diferite de efectele dorite cu adevărat de către părți (contract secret). În esență simulația relativă poate fi obiectivă (când sunt disimulate elementele obiective, cum sunt natura contractului, obiectul acestuia), respectiv subiectivă (când este disimulat elementul subiectiv al contractului – adică părțile)⁴⁴.

În ceai ce ține de scopul simulației credem că acestea pot fi diferite, astfel unele din ele ar fi evitarea sau eludarea aplicării unor norme legale imperative (donația făcută de un soț unui interpus al soțului donatar, în vederea eludării dispozițiilor privind revocarea donație între soți – art. 1212 Cod Civil al Republicii Moldova), eludarea legii în cazul în care este instituită o incapacitate pentru anumite persoane de a primi o liberalitate (de exemplu donația unui bun unei persoane interpusă îngrijitorului medical al donatorului la ultima boală), vânzarea către un interpus a drepturilor litigioase a persoanelor este interdicție legală cu privire la aceasta, fraudarea moștenitorilor obligați la raport (donație deghizată printr-o vânzare), fraudarea intereselor creditorilor chirografari (Vânzarea fictivă în scopul micșorării gajului general și a sustragerii bunului de la executarea silită), la fel și scopuri bune precum donație prin persoană interpusă, în scopul păstrării anonimatului donatorului sau ce au un scop neutru, precum prin interpunere de persoane de a obține un bun, ce nu i l-ar vinde dobânditorului adevărat din cauza relației cu vânzătorul. Precum am observat din cele invocate mai sus scopurile sunt foarte diferite, de la cele ce încalcă norme imperative, până la scopuri neutre, ba chiar uneori și nobile. Sigur din acest palmares al situațiilor efectele nu pot fi unele omogene, căci este imposibil să tratezi în mod similar situația de încălcare a normei imperative cu cea ghidate de scopuri mărețe, cum ar fi binefacerea, astfel în acest sens Popa Ionuț-Florin⁴⁵ determină pe bună dreptate o serie de efecte ale simulației și anume:

- **neutralitatea simulației.** În esență minciuna în dreptul civil nu trebuie tolerată, dar sigur că nicidecum ea nu trebuie încurajată. Într-o anumită privință parcă prin prevederile simulație și prin lipsa unor sancțiuni clare ale simulației, legiuitorul creează premise de a fi încurajate caracterele simulatorii ale actelor. Această încurajare derivă din art. 1090 Cod Civil al Republicii Moldova, prin care determină că acordul secret produce efecte față de părți, fără a li se aplica careva sancțiuni ale acestor minciuni. În această perspectivă, legiuitorul recunoaște părților un

⁴⁴ Popa, Ionuț-Florin, *op. cit.*, pag. 167.

⁴⁵ Popa, Ionuț-Florin, *op. cit.*, pag. 173

anumit drept de a simula. Respectiv acest drept de a simula trebuie exercitat însă cu bună credință, pentru menținerea caracterului neutru al simulației⁴⁶.

- **inopozabilitatea simulației.** Precum am menționat în sensul în care este încălcată limita de bună credință părțile vor fi sancționate. Astfel conform art. 1091, alin (2) Cod Civil al Republicii Moldova –terții pot invoca împotriva părților existența contractului secret, dacă acestea le vatămă drepturile (de exemplu înstrăinarea fictivă poate fi declarată inopozabilă promitentului cumpărător ale cărui drepturi au fost nesocotite; creditorul chirografar poate cere să se constate inopozabilitatea actelor încheiate în dauna intereselor sale, aici interesele comune ale simulației și acțiunii revocatorii se întretaie)⁴⁷.

- una din efectele cele mai grave, care nu pot fi evitate în cazul în care se încalcă o normă imperativă, fapt ce este firesc este **nulitatea**. În acest sens cât de tolerant ar fi legiuitorul cu privire la un anumit fapt, totuși nu pot fi ignorate normele prohibitive, care interzic încheierea unor acte, astfel în acest sens în mod instant menționăm că în calitatea de sancțiune va fi nulitatea. La fel ne menționează și Paul Vasilescu⁴⁸ –De subliniat că sancțiunea aplicată este nulitatea, operând erga omnes, iar nu inopozabilitatea. Inopozabilitatea nu are tăria juridică de a desființa actul fictiv, după cum nici nu își întinde efectele față de toți. În acest sens am putea exemplifica cu încheierea prin simulație a unei donații în cazul în care actul secret ar încălca o normă imperativă, de exemplu încheierea unui contract de donație prin interpunere de persoane în care de fapt beneficiarul este asistentul medical ce la îngrijit ultima perioadă pe donator, încălcând prevederile art. 1203, lit. b) Cod Civil al Republicii Moldova.

În concluzie putem menționa că efectele contractului față de terți sunt ghidate de principiile relativității și de principiul opozabilității, principii ce determină locul terțului în cadrul contractului încheiat între părți.

Capitolul 3 Contractul în folosul unui terț – Excepție veritabilă a principiului relativității efectelor contractelor are următoarea structură

3.1. Istoricul apariției contractului în favoarea unui terț. 3.1.1. *Contractul în favoarea unui terț în dreptul privat roman. Doctrina germană și franceză în secolul XVII-XVIII.* 3.1.2. *Etapa implementării contractului în favoarea unui terț în diferite state ca efect al jurisprudenței.* 3.1.3. *Evoluția istorică a contractului în favoarea unui terț în Republica Moldova.* 3.2. **Natura juridică a contractului în folosul unui terț.** 3.2.1. *Noțiunea contractului în folosul unui terț. Structura raportului juridic a contractului în folosul unui terț.* 3.2.2. *Problematika determinării*

⁴⁶ Baias, Flavius A., *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*, Editura Rosetti, București 2003, pag. 165.

⁴⁷ Popa, Ionuț-Florin, *op. cit.*, pag. 173

⁴⁸ Vasilescu, Paul, *Acțiunea în simulație- câte ceva despre neatârarea sa juridică*, articol publicat în Drepturi, libertăți și puteri la începutul mileniului al III-lea In onorem Valeriu Stoica, Universul Juridic, București 2018, pag. 716.

statutului juridic al creditorului în contractul în folosul unui terț. 3.2.3. Debitorul și obligațiile lui în cadrul contractului în folosul unui terț. 3.3 Unele aplicații speciale ale contractului în folosul unui terț. 3.3.1. Contractul de donație și contractul în folosul unui terț. 3.3.2. Contractul de rentă și contractul în folosul unui terț. 3.3.3. Contractul de administrare fiduciară și contractul în folosul unui terț. 3.3.4 Contractul de asigurare și contractul în folosul unui terț.

Acest capitol este destinat în exclusivitate excepției principiului relativității efectelor contractelor – a contractului în folosul unui terț. În structura acestui capitol s-a determinat istoricul și practica judiciară ce a determinat apariția acestei construcții contractuale care are o evoluție fulminantă de la negarea categorică, până la acceptarea și reglementarea expresă a acestuia în cadrul legislațiilor majorității statelor. La etapa actuală, contractul în folosul unui terț și-a individualizat propriile caracteristici, a fost reglementat în majoritatea codificărilor europene.

În conformitate cu art. 1096 CC, alin. 1 Contractul în folosul unui terț este acel contract prin care – “ Părțile unui contract pot conveni ca debitorul (promitentul) să efectueze prestația nu creditorului (stipulantului), ci terțului (beneficiarului), indicat sau neindicat în contract, care obține în mod nemijlocit dreptul să pretindă prestația în folosul său”.

În teoria dreptului civil s-a statuat o altă definiție a contractului în folosul unui terț: Contractul în folosul unui terț este un contract sau o clauză într-un contract prin care o parte, numită promitent, se obligă față de cealaltă parte numită stipulant, să execute o prestație în favoarea unei terțe persoane, numită beneficiar ⁴⁹. Din aceste definiții putem desprinde următoarele caracteristici ale contractului în folosul unui terț, existența cărora este obligatorie pentru a-l califica în calitate de contract în folosul unui terț:

1. executarea contractului se realizează nu contractantului, ci terței persoane;
2. terța persoană este înzestrată cu dreptul de a cere executarea contractului.

În esență, contractul în folosul unui terț nu se deosebește de oricare alt contract care poate fi încheiat de către părți. El trebuie să fie încheiat cu respectarea condițiilor de valabilitate a actului juridic. Pe lângă condițiile generale de validitate ale oricărui contract (capacitatea părților, consimțământul, obiectul și cauza), contractul în folosul unui terț trebuie să îndeplinească și unele condiții specifice⁵⁰ și anume: - voința de a stipula în favoarea unei terțe

⁴⁹ Baieș, S., Volcinschi, V., Băieșu, A., Cebotari, V., Crețu, I., *Drept civil, Drepturi reale. Teoria generală a obligațiilor*, Volumul II, Chișinău 2005, pag. 365

⁵⁰ Beliban-Rațoi, Ludmila, *Evoluția istorică a contractului în favoarea unui terț*, Conferința Științifică națională cu participare internațională. Integrare prin cercetare și inovare, 8-9 noiembrie 2018, Chișinău 2018, pag. 151.

persoane trebuie să fie certă, neîndoielnică și - persoana beneficiarului trebuie să fie determinată sau, cel puțin, determinabilă.

În acest capitol a fost determinată natura juridică a contractului în folosul unui terț și a fost identificată structura obligațională a raportului contractual în folosul unui terț. Structură ce are o formă triunghiulară, formată din: promitent, stipulant și beneficiar.

Luând în considerare cele inovate mai sus ținem să punctăm calitatea fiecărei entități în această construcție juridică. Prin *promitent* se are în vedere acea parte a contractului în folosul unui terț care s-a obligat să efectueze o prestație nu/sau nu doar față de cealaltă parte a contractului ci față de o persoană care nu a participat la încheierea contractului nici personal nici prin reprezentant. Prin *stipulant* se are în vedere persoana care a stipulat beneficiul în cadrul contractului în folosul terțului. Prin *beneficiar* se are în vedere acea persoană care a dobândit un drept propriu în temeiul unui contract la încheierea căruia nu a participat nici personal nici prin reprezentant.

Pentru a determina natura juridică a contractului în folosul unui terț, din art. 1096 desprindem câteva elemente esențiale:

- terța persoană întodeauna este în calitate de creditor a uneia dintre părți ale contractului inițial, deci terțul beneficiar are dreptul de a cere executarea prestației în favoarea sa.
- contractul în folosul unui terț crează pentru terțul beneficiar, doar drepturi, nu și obligații, (de exemplu - dreptul de a accepta prestația, dreptul de a cere executarea prestației de la promitent),
- în cazul refuzului beneficiarului la dreptul conferit, stipulantul poate cere executarea în favoarea sa, doar dacă acesta nu contravine prevederilor contractuale, sau nu rezultă altfel din natura obligației (*contracte intuitu personae*).

Un aspect remarcabil al lucrării este determinarea statutului dreptului terțului beneficiar. Astfel, dacă nu acceptă stipulația, se consideră că dreptul acestuia nici nu a existat. Stipulantul este singurul îndreptățit să revoce această stipulație în folosul său, stipulația poate fi revocată doar atât timp cât acceptarea beneficiarului nu a ajuns la stipulant sau la promitent. Dreptul stipulantului de a cere executarea în folosul său este exclus în cazul în care în contract a fost stabilită o astfel de clauză și în cazul în care, din natura obligației, rezultă că prestația putea sau trebuia să fie executată numai față de beneficiar.

Reglementat în partea generală a Codului civil, contractul în folosul unui terț are o multitudine de aspecte ce îl include și în prevederile părții speciale ale Codului Civil al Republicii Moldova. Aceste norme din cadrul părții speciale nu limitează părțile să determine oricărui contract aspectele unui contract în folosul unui terț. I.S. Pereterskii clasifica tipurile de contract în folosul unui terț în două categorii:

- Bazat pe relația personală specială a părților contractante și terța persoană, din punct de vedere a semnificației economice, acest contract se apropie de contractul de donație;
- acel contract, când încheierea unui astfel de acord este ca efecte al datoriei unei părți (creditor) față de un terț⁵¹.

Acest mecanism juridic și anume contractul în folosul unui terț poate fi aplicat în orice tip de contract și ca efect a oricăror relații dintre părți, dar în mod generalizat putem lua ca bază clasificarea sus indicată. Doar că în prima categorie nu ne-am limitat doar la contractul de donație ci în cadrul acestei lucrări ne-am referit și la contractul de rentă, care desigur conform art. 1222 Cod Civil al Republicii Moldova statuează că – renta constituită cu titlu gratuit i se aplică regulile donației, la fel nu poate fi neglijată donația indirectă, ce este o categorie consistentă care adesea poate fi întâlnită prin intermediul oricărui contract, precum vânzare-cumpărare, depozit bancar, etc.

Fiind incontestabil un exemplu de donație indirectă sub aspectul relației dintre terț și deponent⁵², contractul de depozit în folosul unui terț poate fi privit sub aspect bidimensional. Astfel primul exemplu de o asemenea construcției este cel reglementat de art. 1741, alin (1) Cod Civil al Republicii Moldova ce prevede - Prin contract de depozit bancar, banca sau o altă instituție financiară (bancă), licențiată conform legii, primește de la clientul său (deponent) sau de la un terț în folosul deponentului o sumă de bani, înscrisă la soldul contului de depozit deschis pe numele deponentului, pe care se obligă să o restituie deponentului după un anumit termen (depozit la termen) sau la cerere (depozit la vedere). Deci din această prevedere legală este strict determinată configurarea contractului în folosul unui terț a acestui tip de contract.

Una din cele mai clare și expres reglementate categorii a contractului în folosul unui terț este situația administrării bunurilor altuia care se face, de regulă, în interesul titularului dreptului de proprietate asupra bunurilor respective, al titularului masei patrimoniale sau al titularului

⁵¹ Перетерский, И.С. *ГК РСФСР: Научный комментарий*, Москва, 1929, с. 70

⁵² Băeșu, Aurel, Slutu, Nicolae, în *Drept bancar. Note de curs*, Chișinău 2013, p. 11.

patrimoniului, care se încredințează administratorului. Legislația permite realizarea acestei administrări în interesul unei terțe persoane art. 1503, alin (2) Cod Civil al Republicii Moldova.

În materia contractului de asigurare, indemnizația poate fi plătită, în cazul producerii riscului asigurat, fie asiguratului, fie unei terțe persoane, ca beneficiar al asigurării sau ca terț păgubit, respectiv dubii cu privire la atribuirea acestui contract la categoria de contract în folosul unui terț nu ar trebui să existe.

Pe lângă aceste aplicații practice, generate de interesele părților contractante și de imaginația lor juridică, există mai multe aplicații speciale ale stipulației pentru altul, care sunt reglementate chiar în Codul civil al Republicii Moldova. Fără a face un inventar exhaustiv al acestor aplicații speciale, câteva exemple sunt relevante⁵³.

La fel în prezenta lucrare se identifică unele contracte speciale în care pot fi regăsite aspecte ale contractului în folosul unui terț, a fost determinată natura acestor contracte în general în lumina noilor modernizări, dar și natura contractului în folosul unui terț în cadrul acestei construcții juridice complexe. Am identificat polemica apartenenței unor tipuri de contracte la categoria contractelor în folosul unui terț. Astfel, în concluzie, contractul în folosul unui terț poate fi aplicată diferitor tipuri de contracte fără a ne limita la o categorie anumită, căci în acest sens, nu avem nici o prevedere imperativă ce ar interzice acest lucru. Astfel, unele exemple de aplicabilitate practică ar fi contractul de donație, contractul de rentă, contractul de asigurare, contractul de administrare fiduciară, contractul de depozit bancar.

Ultimul compartiment al lucrării - **concluzii generale și recomandări** conține toate concluziile realizate în cadrul lucrării, la care am ajuns prin munca asiduă în identificarea opiniilor doctrinare cu privire la domeniul cercetat, precum și cu privire la tezele invocate de autor în aspectul lucrării prezentate. La fel, au fost realizate o serie de recomandări sub aspect legislativ, de îmbunătățire a normelor în cadrul efectelor contractelor față de terți. Bibliografia conține lista de lucrări ce au fost utilizate în cadrul cercetării prezentate, care au ajutat autorul în a realiza prin metodele de cercetare invocate anterior concluzii și recomandări la tema dată.

⁵³ Stoica, Valeriu, *Au terții un veșmânt logic comun în Codul civil?* În: Revista Romana de Drept Privat nr. 1 din 28 februarie 2020, pag. 19.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

1. Efectele contractului pot fi privite sub două aspecte - primul, în calitate de (sub)instituție a dreptului civil, parte integrantă a instituției contractului, ce înglobează în sine totalitatea normelor de drept civil cu privire la efectele contractelor și al doilea – în sensul direct sunt totalitatea drepturilor și obligațiilor determinate de părți în contract, ce se identifică cu norma de conduită creată de către părți prin contractul negociat de către acestea, de care acestea trebuie să se ghideze, și care înfățișează un drept subiectiv civil, dar și de limitările normei imperative, de norma dispozitivă, de principiul bunei credințe, de echitate, de uzanțele și practicile aplicabile între părți.
2. Principiile efectelor contractelor trebuie delimitate, în mod principial, după criteriul față de cine se produc acestea. Și anume, delimităm efectele contractelor în efecte cu privire la părți, acestui efect fiindu-i atribuit *principiul Forței obligatorii a contractului* și - efectele contractelor față de terți, căruia îi sunt caracteristice *principiul relativității efectelor și principiul opozabilității efectelor*.
3. Principiul relativității efectelor actului juridic civil este unul din principiile ce guvernează efectele contractelor față de terți. El creează regula de drept potrivit căreia actul juridic civil produce efecte numai față de părțile sale, fără să poată profita ori dăuna altor persoane, care în mod simetric se contrapune cu negația - terții nu au nici drepturi, nici obligații în lumina contractului încheiat de părți, cu excepțiile prevăzute de lege. Excepția ce determină principiul relativității efectelor este contractul în folosul unui terț.
4. Parte contractantă nu este doar persoana care încheie direct, personal, prin prezență fizică, un anumit act juridic, ci și aceea care încheie actul prin reprezentatul său (legal sau convențional) și cea care, în unele cazuri, a aderat la acest contract, cea care l-a ratificat potrivit art. 370 Cod Civil al Republicii Moldova (încheierea actului juridic fără împuterniciri de reprezentare) și potrivit art. 358 Cod Civil al Republicii Moldova (efectele actului juridic de dispoziție a celui neîndreptățit);
5. Terții sunt cea mai mobilă entitate a contractului, fiind persoanele care nu au participat la încheierea unui act juridic, nici personal și nici prin reprezentare, străini față de contractul încheiat. În același timp, deoarece terț la etapa încheierii actului sunt și succesorii atât universali, cât și cu titlu universal, la fel și cei particulari, creditorii, clasificăm terții după cum urmează: 1. Terții ce pot deveni părți (succesorii, ratificanții, aderenții), 2. Terții beneficiari (terțul beneficiar la contractul în folosul unui terț) și 3. Terții absoluți, acei terți cărora nu le pot fi atribuite nici drepturi și cu atât mai mult obligații prin contract, dar care au obligația de a respecta contractul încheiat de părți.

6. Principiul opozabilității efectelor contractului este un principiu ce determină locul terțului în cadrul raportului juridic obligațional, dar și acel principiu cu putere diriguitoare a activității terțului în cadrul efectelor contractului civil. Astfel el implică în sine două elemente - unul activ și altul pasiv. Elementul activ constă în faptul că părțile pot pretinde să respecte actul și să nu-i aducă vreo atingere, iar cel pasiv, în temeiul acestui principiu, determină faptul că, terții au îndatorirea generală de a nu vătămă, în vreun fel, drepturile părților născute prin contract.

7. În sensul opozabilității contractelor față de terți credem oportun de a crea registrul electronic al contractelor matrimoniale, registrul ce va crea certitudine a regimului matrimonial ales de soți în timpul căsătoriei pentru creditorii acestora și terții interesați.

8. În istoricul apariției contractului în folosul unui terț dreptul privat roman nega cu vehemență contractul în favoarea unui terț. Această negație a contractului în folosul unui terț a început a fi recunoscută abia pe la sfârșitul secolului XIX-lea când jurisprudența Franceză și Germană a determinat posibilitatea existenței interesului creditorului în încheierea contractului în folosul unui terț și necesitatea includerii acestei construcții juridice în circuitul civil, ghidându-se în special de principiul libertății contractuale, principiu ce a dat posibilitatea realizării acestei excepții a relativității efectelor contractelor.

9. Legislația aplicată pe teritoriul Republicii Moldova în secolele XIX-XX, în domeniul acestei instituții a dreptului civil a avut reglementări clare cu privire la contractul în folosul unui terț, ce au stabilit existența acestei instituții în cadrul dreptului civil.

10. Contractul în folosul unui terț este o construcție juridică absolut impresionantă ce și-a făcut loc în cadrul circuitului civil nu prin normă legală, dar prin necesitate și, ca efect, prin practica judiciară. Astfel de abordare o găsim în legislația și jurisprudența majorității statelor. Legiuitorul în acest sens a fost doar un regulator ce a statuat doar ceea ce deja era cunoscut de practicieni și necesar de reglementat.

11. Există contract în folosul unui terț dacă: - voința de a stipula în favoarea unei terțe persoane este certă, neîndoielnică.; - persoana beneficiarului este determinată sau, cel puțin, determinabilă.

12. Dacă terțul beneficiar nu acceptă stipulația, se consideră că dreptul acestuia nici nu a existat.

13. Revocarea stipulației poate fi realizată doar de stipulant care este singurul îndreptățit să o revoce, creditorii sau moștenitorii săi neputând să facă acest lucru. Revocarea stipulației va produce efecte depline din momentul în care aceasta ajunge la promitent. Stipulantul trebuie să notifice promitentul despre revocare. Stipulantul poate revoca o stipulație

în favoarea unui terț, doar cât timp acceptarea beneficiarului nu a ajuns la stipulant sau la promitent.

14. În calitate de creditor al creanței stabilite prin contractul în folosul unui terț poate fi atât terțul beneficiar al contractului, cât și chiar stipulantul, căci prin refuzul beneficiului de către terț acest drept va trece în patrimoniul stipulantului fără careva acțiuni suplimentare din partea stipulantului.

15. Promitentul, poate opune beneficiarului excepțiile fondate pe contractul din care beneficiarul și-a obținut dreptul, dar nu și excepțiile fondate pe alte raporturi dintre promitent și stipulant. Chiar și în cazul în care cererea de executare în favoarea beneficiarului va fi făcută de către stipulant, promitentul poate ridica doar excepțiile care rezultă din contractul în temeiul căruia s-a născut dreptul beneficiarului, căci odată acceptat beneficiul trece direct în patrimoniul beneficiarului și nu al stipulantului.

16. Stipulația realizată moștenitorilor poate fi atât parte a masei succesoriale, cât și delimitată de masa succesorală și atribuită moștenitorului asemenea unui drept distinct de moștenire. În acest sens este foarte importantă intenția stipulantului la enunțarea stipulației.

17. Debitorul obligației, conform contractului în folosul unui terț, este promitentul, dar, în același timp, aceasta ar putea avea o calitate dublă - de debitor în raport cu terțul și cea de debitor în raport cu stipulantul, în cazul unor contracte sinalagmatice. Obligația stipulației lui nu va decădea în cazul renunțării beneficiarului de a accepta beneficiul, acest renunț va însemna, în principiu trecerea acestui drept în patrimoniul stipulantului.

18. În cazul contractului de donație în folosul unui terț, dacă acesta este calificat asemenea unei donații condiționate, caracterul gratuit al acestui contract este pus la dubiu, deoarece donație va fi doar partea excedentară. O mare parte a contractelor în folosul unui terț însă sunt calificate drept donații indirecte.

19. Revocarea în cazul contractului de donație la fel trebuie privită sub două aspecte - revocarea stipulației și revocarea donației. Trebuie să remarcăm faptul că sunt unele efecte ce țin de revocarea stipulației, care se referă la art. 1096-1099 Cod Civil al Republicii Moldova și revocarea acestei stipulații va putea fi realizată doar până la acceptarea de către beneficiar a stipulației. În același timp, la revocarea donației în general se vor aplica regulile de la art. 1207-1212 CC al RM. Revocarea, modificarea contractului ține de părți și terțul beneficiar va suporta consecințele acesteia.

20. Renta este unul din contractele în care, în mod expres, este prevăzută posibilitatea de legiuitor de a fi inclus efectul contractului în folosul terțului. Acest aspect se poate realiza prin două căi: - contractul de rentă gratuit și în acest sens se vor aplica regulile donației;- contractul de rentă oneroasă, care este și forma clasică a acestuia.

21. Terțul în cadrul contractului de rentă poate fi implicat în determinarea termenului contractului. Astfel caracterul viager poate fi determinat nu doar de viața credentierului dar și de cea a terțului.

22. Desemnarea unui terț în contractul de asigurare nu neapărat va însemna că acesta a fost încheiat în folosul unui terț. Este de remarcat, că existența beneficiarului în cadrul acestui contract nu este obligatorie, cu excepția contractului de răspundere civilă în care beneficiarul este prestabilit de legiuitor acesta fiind terțul păgubit. În cazul contractului de asigurare de răspundere civilă, aspectul de contract în folosul terțului îi este oferit acestuia de triumphiul relațiilor în cazul survenirii cazului asigurat.

23. Contract de administrare fiduciară cu numirea unui beneficiar ar trebui să fie recunoscut în calitate de contract în folosul unui terț, conform reglementărilor art. 1096-1099 Cod Civil al Republicii Moldova. Cu toate acestea, datorită faptului că legiuitorul nu stabilește expres drepturile și obligațiile fondatorului administrării și ale beneficiarului în temeiul unui astfel de contract, precum și datorită conținutului specific al interesului beneficiarului, părțile, pentru a evita eventualele litigii, ar trebui să convină asupra condițiilor corespunzătoare din textul contractului.

24. Evidențind regimul juridic al efectelor contractelor față de terți facem propuneri de lege ferenda, după cum urmează:

- Credem oportun de a realiza unele corectări ale legislației și anume a Capitolului VI, Titlul II, Cartea a treia Cod Civil al Republicii Moldova prin delimitarea efectelor contractelor în două secțiuni: *Prima secțiune* - **Efectele contractului față de părți** în care urmează a fi înserat principiul forței obligatorii al contractelor; *Secțiunea a doua* - **Efectele contractului față de terți**, în care să fie înserat principiul relativității efectelor și principiul opozabilității. Această modificare ar crea o claritate pentru practicieni cât și ar realiza această distincție clară între efecte față de părți și cele față de terți.

- Respectiv propunem includerea în textul normei Codului Civil al Republicii Moldova a principiului opozabilității efectelor contractelor față de terți cu textul după cum urmează – *Efectele contractului sunt opozabile terților. Terții pot beneficia de efectele contractului, dar fără a avea dreptul de a cere executarea în folosul cu excepția cazului în care legea sau contractul nu prevăd altfel.*

- modificarea textului art. 1086, alin 2 Cod civil al Republicii Moldova după cum urmează – *Contractul produce efecte și pentru succesorii universali sau cu titlu universal dacă din lege, din acordul părților sau din natura obligației nu rezultă altfel.*

- datorită caracterului mai mult de procedură al normei stabilite în art. 1201 Cod Civil al Republicii Moldova, credem inoportună regăsirea prevederilor legale din art. 1201 în textul

Codului Civil al Republicii Moldova, și credem că acest articol trebuie să se regăsească într-o normă de procedură, și anume propunem excluderea ei din textul Codului Civil al Republicii Moldova și includerea în normele Legii Nr. 246 din 15-11-2018 **privind procedura notarială, și anume completarea Capitolului III al Legii cu un articol cu titlul - *Autentificarea contractului de donație cu privire la imobilele cu destinație locativă*, în care și-ar regăsi locul această normă, cu textul reglementat la art. 1201 Cod Civil al Republicii Moldova.**

ADNOTARE

Date de identificare: Beliban-Rațoi Ludmila, autorul tezei cu denumirea “Efectele contractului față de terți”. Teză de doctor în drept. Școala Doctorală Științe Juridice a Universității de Stat din Moldova. Chișinău 2021

Structura tezei, prezenta lucrare a fost elaborată în perioada anilor 2019-2021, și are următoarea structură: introducere, patru capitole, concluzii generale și recomandări, 217 de pagini text de bază, bibliografie cu 190 de titluri. Rezultatele sunt reflectate în 7 lucrări științifice.

Cuvinte Cheie: contract, act juridic, efect al contractului, efect al contractului față de terți, parte, terți, relativitate, opozabilitate, simulație, contract în folosul unui terț, stipulant, promitent, beneficiar.

Domeniul de studii: domeniul de cercetare al prezentei lucrări este domeniul dreptului civil și anume instituția contractului, cu precădere a efectelor contractului.

Scopul și obiectivele lucrării. Scopul tezei este de a determina caracterul dinamic al efectelor contractelor față de terți în cadrul efectelor contractelor, precum și abordarea complexă și multiaspectuală a temei efectelor contractelor față de terți, prin prisma multitudinii de opinii doctrinare, dar în special a celei internaționale. La fel, scopul de bază este de a realiza un studiu teoretico-practic cu privire la efectele contractelor față de terți, spre a fi folosită în elucidarea diferitelor litigii sau probleme ce țin de aplicarea prevederilor legale, a principiilor efectelor contractelor în general, dar și a efectelor contractelor față de terți în mod special. Obiectivele lucrării sunt- stabilirea gradului de cercetare a domeniului efectelor contractelor în general, dar și a efectelor contractului față de terți în mod special, determinarea principiilor ce dirijează efectele contractelor în general, dar și a efectelor față de terți în mod special și analiza profundă a acestora, evidențierea categoriei de parte a contractului, evidențierea categoriei de terț în raport cu contractul, examinarea evolutivă a contractului în folosul unui terț, identificarea și elucidarea trăsăturilor caracteristice ale contractului în folosul unui terț, determinarea aspectelor de problemă cu privire la unele contracte numite ce implică în sine clauza, sau aspecte ale contractului în folosul unui terț.

Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute rezidă în faptul că prezenta lucrare este una de noutate, cu privire efectele contractelor față de terți, dar în mod special după modernizarea Codului Civil al RM aceasta este prima în domeniul de cercetare propus.

Problematica științifică soluționată constă în abordarea amplă a efectelor contractului față de terți. În această ordine de idei, ținem să menționăm că prin prezenta lucrare am realizat

determinarea aspectului cu privire la parte și terți. La fel, am determinat mobilitatea noțiunii de terți, am clasificat terții și le-am determinat caracterul multiaspectual, am punctat și determinat calitatea de creditor și debitor în cadrul contractului în folosul unui terț și am determinat locul construcției juridice a contractului în folosul unui terț în cadrul unor contracte numite, pentru a determina aplicabilitatea practică a acestui tip de contract în relațiile juridico-civile.

Semnificația teoretică a lucrării este determinată de importanța deosebită a contractului în cadrul relațiilor juridice civile, iar efectele acestui contract sunt fenomenale. Determinarea efectelor contractelor față de terți este generată de caracterul mobil al entității de terți în domeniul instituției contractului dar, în același timp, este generată și de libertatea contractuală ce ne ghidează în aspectul definitiv al invocării în folosul terțului a unui beneficiu.

Valoarea aplicativă a cercetării - această lucrare este primul studiu complex al efectelor contractului în folosul unui terț pe teritoriul Republicii Moldova, fiind un punct de plecare întru realizarea și altor cercetări în domeniul dat de către doctrinarii în domeniu.

АННОТАЦИЯ

Идентификационные данные: Белибан-Рацой Людмила, автор диссертации на тему **«Последствия договора по отношению к третьим лицам»**. Докторская диссертация на соискание ученой степени доктор права. Докторская школа юридических наук Государственного Университета Молдовы. Кишинев 2021

Структура диссертации, данная диссертационная работа была разработана в течение 2019-2021 годов, и имеет следующую структуру: введение, четыре главы, общие выводы и рекомендации, 217 страниц основного текста, библиография со 190 названиями. Результаты отражены в 7 научных статьях.

Ключевые слова: договор, правовой акт, действие договора, влияние договора на третьих лицах, сторона, третье лицо, относительность, противопоставимость, моделирование, договор в пользу третьего лица, стипулятор, обещатель, выгодоприобретатель.

Область исследования: область исследования данной диссертационной работа - это область гражданского права, а именно институт договора, в особенности последствия договора.

Цель и задачи диссертации. Целью диссертации является определение динамического характера последствий договоров по отношению к третьим лицам в рамках последствий договоров, а также комплексный и многосторонний подход к теме последствий договоров по отношению к третьим лицам. Аналогичным образом, основная цель - провести теоретико-практическое исследование последствий договоров в пользу третьего лица, которое будет использоваться для разъяснения различных споров или вопросов, связанных с применением правовых положений, принципов действия договоров в целом, а также последствия договоров, в частности, в пользу третьего лица.

Цели работы - определение степени исследований в области последствий договоров в целом, а также и последствия договоров по отношению к третьим лицам в частности, определение принципов, регулирующих последствия договора в целом, а также последствия для третьих лиц в частности, и их углубленный анализ с выделением категории части договора, выделением категории третьего лица по отношению к договору, эволюционным изучением договора в пользу третьего лица, выявлением и характеристика особенности договора в пользу третьего лица, определение вопросов, связанных с некоторыми договорами, или аспекты договора в пользу третьего лица.

Новизна и научная оригинальность полученных результатов: заключается в том, что эта работа является новинкой в отношении последствий договоров в отношении к третьим лицам, но особенно после модернизации Гражданского кодекса Республики Молдова.

Научная проблематика: она заключается в широком подходе к последствиям договора в пользу третьего лица. В связи с этим мы хотели бы упомянуть, что в этом документе мы определили аспект, касающийся стороны и третьего лица. Мы также определили подвижность понятия третьих лиц, классифицировали третьи лица и определили их комплексный характер. Мы оценили и определили качество кредитора и должника в договоре в пользу третьего лица, и мы определили место юридического толкования договора в пользу третьего лица в названных договорах, чтобы определить практическую применимость этого типа договора.

Теоретическая значимость диссертации определяется особой значимостью договора в гражданско-правовых отношениях, а также его последствиям. Определение последствий договора в пользу третьего лица обусловлено мобильным характером третьего лица в области заключения договора, но в то же время обусловлено принципом свободе договора, которая делает возможной привлечения выгоды третьему лицу.

Практическая ценность диссертации: Данная работа является первым комплексным исследованием последствий договора в отношении к третьим лицам на территории Республики Молдова, и является отправной точкой для проведения других исследований в этой области.

ANNOTATION

Identification data: Beliban-Rațoi Ludmila, author of the thesis entitled “Effects of the contract on third parties”. Doctoral thesis in law. Doctoral School of Legal Sciences of the Moldova State University. Chisinau 2021

The structure of the thesis: this thesis was developed during 2019-2021 and has the following structure: introduction, four chapters, general conclusions and recommendations 217 pages of basic text, bibliography with 190 titles. The results are reflected in 7 scientific researches.

Keywords: contract, legal act, effect of the contract, effect of the contract towards third parties, party, third parties, relativity, opposability, simulation, contract for the benefit of a third party, stipulator, promiser, beneficiary.

Field of study: the field of this research is the field of civil law, namely the institution of the contract, especially the effects of the contract.

The purpose and objectives of the thesis. The aim of the thesis is to determine the dynamic nature of the effects of contracts vis-à-vis third parties within the effects of contracts, as well as the complex and ample approach of the topic of the effects of contracts vis-à-vis third parties. Likewise, the basic purpose is to carry out a theoretical-practical study on the effects of contracts against third parties, to be used in elucidating various disputes or issues related to the application of legal provisions, the principles of contract effects in general, but also the effects of contracts vis-à-vis third parties in particular. The objectives of the thesis are - establishing the degree of research in the field of contract effects in general, but also the effects of the contract to third parties in particular, determining the principles governing the effects of contracts in general, but also the effects to third parties in particular and their in-depth analysis , highlighting the category of a party of the contract, highlighting the category of third person in relation to the contract, evolutionary examination of the contract for the benefit of a third person, identifying and circumventing the characteristic features of the contract for the benefit of a third person, determining issues related to some specific contracts and its clauses, or aspects of the contract for the benefit of a third person.

The novelty and scientific originality of the obtained results lies in the fact that this text is a novelty, regarding the effects of contracts to third parties, but especially after the modernization of the Civil Code of the Republic of Moldova, this is the first research in the mentioned-above field.

Scientific issue solved: it consists in the complex approach of the effects of the contract towards third parties. On this line, we would like to mention that through this thesis we have determined the aspect regarding the party and third persons. We also determined the flexibility of the notion of third person, we classified third persons and we determined their complex character. We have mentioned and determined the quality of creditor and debtor within the contract for the benefit of a third person, and we have determined the place of legal construction of the contract for the benefit of a third person within named contracts, to determine the practical use of this type of contract.

The theoretical significance of the thesis: it is determined by the special importance of the contract in civil legal relations, and the effects of this contract are absolutely phenomenal. Determining the effects of contracts vis-à-vis third persons is generated by the mobile nature of the third-person entity in the field of contracting, but at the same time it is generated by the contractual freedom that guides us in defining aspects regarding invoking a third person benefit.

The applicative value of the research: This thesis is the first complex analysis of the effects of the contract for the benefit of a third person on the territory of the Republic of Moldova, being a starting point for doing other researches in this domain by doctrinaires in the field.

Referințe bibliografice:

1. Băieșu, Sergiu, Mîțu, Gheorghe, Cazac, Octavian et al. *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Chișinău: Î.S. F.E. – P. „Tipografia centrală”, Chișinău 2016, ISBN 987-9975-53-453-1.
2. Baieș Sergiu, Volcinschi Victor, Băieșu Aurel, Cebotari Valentina, Crețu Ion, *Drept civil, Drepturi reale. Teoria generală a obligațiilor*, Volumul II, Chișinău 2005, ISBN 978-9975-53-458-1.
3. Băieșu, Sergiu, *Aplicarea principiului buneii-credințe în dreptul obligațional*. Conferința Internațională Științifico-practică. Dezvoltări recente în dreptul obligațiilor, Chișinău, 4-5 octombrie 2018, Chișinău 2020, ISBN 978-9975-149-89-1.
4. Băeșu Aurel, Slutu Nicolae, *Drept bancar. Note de curs*, Chișinău 2013.
5. Beleiu, Gheorghe, *Drept civil român, Introducere în drept civil. Subiectele*. Ediție revăzută și adăugită. Casa de editură și presă Șansa, București, 1995, ISBN 973-9167-49-1.
6. Beliban-Rațoi, Ludmila, *Evoluția istorică a contractului în favoarea unui terț*. Conferința Științifică națională cu participare internațională. Integrare prin cercetare și inovare, 8-9 noiembrie 2018, Chișinău 2018, ISBN 978-9975-142-50-2.
7. Beliban-Rațoi Ludmila, *Caracteristica bidimensională a efectelor contractului față de terți*. Conferința națională a doctoranzilor dedicată aniversării a 75-a USM „Metodologii contemporane de cercetare a evaluării” Chișinău, Moldova, 22-23 aprilie 2021
8. Beliban-Rațoi, Ludmila, *Dimensiunea doctrinar-teoretică și valențele practice ale efectelor contractelor în lumina modernizării codului civil al Republicii Moldova*, În: *Studia Universitas* 2021.
9. Deleanu, Ion, *Părțile și Terții. Relativitatea și opozabilitatea efectelor juridice*, Editura Rosetti, București 2002, ISBN 973-8378-13-3.
10. Ghiță, Daniel, *Considerații privind legătura dintre principiul forței obligatorii a contractelor și principiul executării în natură a obligațiilor*, În: *Revista de științe juridice Craiova*, nr. 9, din 2005.
11. Marian, Nicolae, *Drept civil. Teoria generală. Vol. II. Teoria drepturilor subiective civile*, Editura Solomon, București 2018, ISBN 978-606-8892-20-7.
12. Pop, Liviu, Popa, Ionuț Florin, Vidu, Stelian Ioan, *Curs de drept civil. Obligațiile*, Universul juridic, București 2015, ISBN 978-606-673-560-5.
13. Stătescu, Constnatin, Bîrsan, Corneliu, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor, ediția a III-a*, All Beck, București 2000, ISBN 973-655-014-1.
14. Stoica, Valeriu, *Au terții un veșmânt logic comun în Codul civil?* În: *Revista Romana de Drept Privat*, nr. 1 din 28 februarie 2020, ISSN 1843-2646.

15. Tabuncic, Tatiana, Puica, Viorca, *Executarea obligațiilor contractuale*, Manualul Judecătorului Ediția a II-a, Chișinău, 2013, ISBN 978-9975-53-197-9.
16. Vasilescu, Paul, *Relativitatea actului juridic civil. Repere pentru o nouă teorie generală a actului de drept privat*. Monografie, Editura Rosetti, București 2003, ISBN 973-8378-32-X.
17. Vasilescu, Paul, *Acțiunea în simulație- câte ceva despre neatârarea sa juridică*, articol publicat în Drepturi, libertăți și puteri la începutul mileniului al III-lea In honorem Valeriu Stoica, Universul Juridic, București 2018, ISBN 978-606-39-0322-9.
18. Vasilescu, Paul, *Drept civil. Obligații, ediția a 2-a revizuită*, Editura Hamangiu, București 2017, ISBN 978-606-27-0848-1.
19. Ungureanu, Ovidiu, Munteanu Cornelia, *Drept civil. Partea Generală, în reglementarea noului Cod Civil*, Editura Universul Juridic, București 2013, ISBN 978-606-673-049-5

Literatură în limba rusă

20. Брагинский, М.И. *Влияние других (третьих) лиц на социалистические гражданские правоотношения*: автореф. Дисертация на соискание степени д-ра юрид. наук. Ленинград, 1962.
21. Кроз, М.К. *Третье лицо в обязательстве*: Дисертация канд. юрид. наук. Саратов, 2001
22. Кисель, И.В. *Обязательства с участием третьих лиц*: Дисертация на соискание степени канд. юрид. наук. Москва, 2002.
23. Перетерский И.С. *"ГК РСФСР: научный комментарий"*, Москва, 1929.

Literatură în limba franceză

24. Ph. Delmas Saint-Hilaire, *Le tiers a l acte juridique*, Ed. LGDJ, Paris, 2000.
25. Ghestin Jacques, Jamin Christophe, Billiau Marc, *Traité de droit civil: Les Effets du contrat*, Paris 2001.

Acte normative

26. *Codul civil al Republicii Moldova*, adoptat prin legea Nr. 1107 din 06.06.2002, Publicat la 22.06.2002 în Monitorul Oficial Nr. 82-86.
27. *Codul civil al României*, disponibil pe <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/175630>
28. *Codul civil francez*, disponibil pe https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070721

29. *Burgerliches Gesetzbuch Deutschlands (Гражданское Уложение Германии)*. М.: Вольтер-Клувер, 2008
30. *Codul civil olandez*, disponibil pe <http://www.dutchcivillaw.com/civilcodebook066.htm>
31. *Гражданский кодекс Российской Федерации (часть первая)* от 30.11.1994 г. № 51-ФЗ // «Собрание законодательства РФ». - 05.12.1994. - № 32. - ст. 3301.
32. *Cod civil italian*, disponibil pe <http://www.jus.unitn.it/cardozo/obiter dictum/codciv/codciv.htm>

Alte surse:

33. *Principiile UNIDROIT 2010* disponibil pe <https://www.unidroit.org/instruments/commercial-contracts/unidroit-principles-2010>
34. *Proiectul cadru comun de referință DCFR* disponibil pe <https://www.law.kuleuven.be/personal/mstorme/DCFR.html>
35. *Nota informativă la proiectul Legii privind modificarea și completarea unor acte legislative*, accesibil pe http://www.justice.gov.md/public/files/transparența_in_procesul_decizional/coordonare/2017/aprilie/Nota_informativ_proiect_amendare_Cod_civil_xxxxxx.pdf

BELIBAN-RAȚOI LUDMILA

EFECTELE CONTRACTULUI FAȚĂ DE TERȚI

553.01 – DREPT CIVIL

Rezumatul tezei de doctorat în drept

Aprobat spre tipar: 09.08.2021

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Hârtie ofset. Tipar ofset.

Tiraj 40 ex.

Coli de tipar: 2.4

Comanda nr. 83/21

Centrul Editorial-Poligrafic al Universității din Moldova

Mun. Chișinău, str. Al. Mateevici, 60, MD-2009